

FREDS

Kristna Fredsrörelsens
tidning # 1 ● 2017

NYTT

Tema CIVILKURAGE

Att stå upp när det blåser

När samhället polariseras
krävs mod att säga ifrån
och nya vägar till
gemenskap

Aktuellt:

Utbildningar
i civilkurage

/5

Porträttet:

Möt rörelsens
nya ordförande

/11

FREDSNYTT

Fredsnytt är Kristna Fredsrörelsens medlemstidning. Den kommer ut 2 gånger om året med en upplaga om ca 1 300 ex. Kristna Fredsrörelsen arbetar för en värld utan våld, krig och förtryck. Det gör vi genom att:

- Ge kurser i ickevåld och konflikt-hantering.
- Stödja ickevåldsorganisationer i Sydsudan och Västsahara. Ha fredsobservatörer i Colombia, Guatemala och Mexiko där de bidrar till skydd för försvarare av mänskliga rättigheter.
- Arbeta med information och opinionsbildning, till exempel mot Sveriges handel med vapen.
- Uppmana och stödja kyrkor och andra trossamfund att verka för fred och rättvisa och att ta avstånd från våld.

Ansvarig utgivare

Charlotte Sjöström Becker

Grafisk form och layout

Ulrika Forsberg

Redaktör

Jöran Lindeberg

joran.lindeberg@krf.se

Tfn 08-453 68 45

Omslagsbild

Foto: Jöran Lindeberg

Tryck

Wikströms tryckeri AB

Kontaktuppgifter

Kristna Fredsrörelsen

Box 14038

167 14 Bromma

Telefon 08-453 68 40

info@krf.se

www.krf.se

Gåvor pg 90 00 31-6/bg 900-0316

Den här tidningen har delvis finansierats med bidrag från Svenska missionsrådet. Svenska missionsrådet har ej medverkat vid utformningen och tar ej ställning till de synpunkter som framförs.

KRISTNA
FREDS
RÖRELSEN

● ● ● FREDSKALENDERN

Jämna måndagar

UPPSALA Bor du i eller i närheten av Uppsala och vill prata med andra om fred och ickevåld? Kom då till träffarna med lokalgruppen i Uppsala, som möts 19:00-21:00 i Uppsala Missionskyrka.

16 september

STOCKHOLM. Den 16 september kl 17 blir det stor fredskonsert i Katarina kyrka dagen innan kyrkovalet. Den som vill börjar med att fredsvandra till konserten redan kl 16 med start på Katarina Bangata 80.

21 september

VÄRLDEN. Internationella Fredsdagen är en av **Kristna Fredsrörelsens** kampanjdagar. Håll utkik på krf.se och våra sociala medier för mer information om vad som händer under dagen.

2 oktober

VÄRLDEN. Den 2 oktober firas Internationella ickevåldsdagen till minne av

Mahatma Gandhis födelsedag. Är lik-som Internationella Fredsdagen ovan en av **Kristna Fredsrörelsens** kampanjdagar. Planera gärna ett arrangemang med en lokalgrupp nära dig.

29 oktober

LUND OCH STRÄNGNÄS. Detta datum får vi kollekt från Svenska kyrkans stift i både Lund och Strängnäs. Är du medlem av en församling inom dessa stift så passa gärna på att tala om **Kristna Fredsrörelsen**.

När det går

SVERIGE. Margareta och Lars Ingel-stam besöker lokalgrupper eller andra **Kristna Fredsrörelsens** sammanhang för att prata om nya boken Grannlaga – om hur civilsamhället kan skapa fredliga kontakter mellan Sverige och Ryssaland – samt feminism och fred. Kontakta organisationssekreterare Mari Lindgren på 08-453 68 76 eller mari.lindgren@krf.se för mer information.

För fler aktiviteter, se krf.se/kalendarium

Köp våra rättvisemärkta tröjor och väskor

“Var inte rädd” respektive “Jag vill möta livets makter vapenlös” och **Kristna Fredsrörelsens** svartvita logga.

Ring organisationssekreterare Mari Lindgren på 08-453 68 40 eller gå in på krf.se/publikationer

Följ Kristna Fredsrörelsen

● ● ● Få bättre koll på vad som händer inom **Kristna Fredsrörelsen** genom att följa oss i sociala medier. Där skriver vi om nya kurser, kommenterar dagsaktuella händelser, rapporterar från fredsarbete i fält och mycket, mycket annat. Du hittar oss på Facebook och Twitter.

Rörelsehelg med Kristna Fredsrörelsen

●●● Den 21–23 april hade **Kristna Fredsrörelsen** rörelsehelg och årsmöte i Missionskyrkan i Uppsala.

Förutom själv årsmötet arrangerades en manifestation i Katarinauppropets anda: mot vapenexport och för en human flyktingpolitik. Diskussioner om hur rörelsen kan arbeta med ickevåldsteologi var ett annat inslag.

Foto: Anna Vigdels Gustavsson

Under årsmötet, 21–23 april 2017, i Uppsala valdes en ny styrelse. Här syns delar av den. Från vänster: (bakre rad) Jacob Carlbäcker, Henric Götefelt, (främre rad) Corinne Johnson, Mariana Ljunggren, Helena Johansson, Minna Fredriksson.

Ny ordförande utsedd

●●● Styrelsens ordförande Minna Fredriksson lämnade över ordförandeskapet till ledamoten Helena Johansson, men fortsätter i styrelsen. Helena Johansson är ickevåldstränare, kreativ aktivist och gruppchef på fackförbundet Unionen.

●●● Läs mer i porträttet på sida 11.

Ny tjänst som organisationssekreterare

●●● Under 2016 genomförde styrelsen en inventering av lokalgruppernas behov av stöd från kansliet. Ett av resultaten är att en tjänst som organisationssekreterare tillsatts. Mari Lindgren började i april och har tidigare arbetat bland annat på ett boende för ensamkommande barn och på Kvinna till Kvinna.

Mari Lindgren

1 059 personer var 2016 medlemmar i **Kristna Fredsrörelsen**. Tack till alla medlemmar för att ni stöder vårt viktiga arbete!

●●● Generalsekreteraren har ordet

Tillsammans verkar vi för en fredlig vardag

Luften blir mer spänd, nackhåren reser sig. Så upplever jag det när något som inte känns osker mellan människor. Det kan vara småsaker som att jag tyckt att en hundägare behandlat sin hund kontraproduktivt, att ungdomar skrikit gläpord mot en annan, eller att en man har ”manspreadat”* på tunnelbanan. Men jag kommer liksom inte på vad jag ska säga eller göra – just då. Utan åltar efteråt vad jag borde sagt eller gjort.

DESSUTOM BÖR MINA handlingar vara konstruktiva och leda till ökad insikt – annars förlorar de ju sin ickevåldsliga betydelse och jag blir bara en ilsken surtant som lägger mig i. Och hur gå från att bara vara en individ som visar civilturage till att en hel grupp eller församling agerar. Att vi tillsammans verkar för en fredlig vardag med våra medmänniskor, att vi mobiliserar oss och organiserar våra ickevåldsförsök för att en fredskultur ska forma vår vardag – det är vår riktiga utmaning.

KRISTNA FREDSRÖRELSEN FÖRSÖKER tillhandahålla verktyg och metoder för oss medlemmar, för våra partners och genom våra fredsobservatörer, så att vi – när något väl händer och vi utmanas av en situation som vi inte vill acceptera – kan visa vårt motstånd på ett ickevåldsligt och konstruktivt sätt som bygger tillhörighet snarare än ökad polarisering av samhället. Och det bästa av allt är att vi ju har en så bra grund att stå på: oss, vi som är här. Så det finns alla möjligheter att praktiskt visa att en annan fredligare väg är möjlig.

* En man som sitter med benen väldigt utbredd. Jag har testat att göra likadant tillbaka men det har inte fått någon effekt.

Lotta Sjöström Becker
Generalsekreterare
för Kristna Fredsrörelsen

När tron manar till att ingripa

Religiös övertygelse är för många en kraftfull källa till solidaritet och civilkurage.

Den 1 maj genomförde Svenska kyrkan i Falun en kärleksmanifestation samtidigt som den nazistiska organisationen Nordiska motståndsrörelsen (NMR) demonstrerade på Stora torget precis utanför Kristine kyrka. Christina Eriksson som är kyrkoherde i staden säger att det var extra viktigt att förkunna medmänsklighet och kärlek tydligt just den dagen. För henne är det en självklarhet att vara tydligt att kristen tro alltid representerar hoppet, ljuset och kärleken som vinner över hatet.

ÄVEN 2014 i Jönköping varnade kyrkorna för fara genom att ringa i kyrkklockorna och anordna en gudstjänst utomhus för medmänsklighet, samtidigt som nazisterna demonstrerade på första maj. Komikern Nour El-Refai

Jesus berättelse om den gode samariten som förbarmade sig över en främling visar att man bör vara en näste för de som kommer i ens väg.

beskrev då Jönköping som den modiga staden.

– Precis det där som kyrkan gjorde får mig att säga: Det där är min kyrka, (inte den homofobiska och fördömandet och synder hit och dit) utan den kyrkan som gömmer flyktingar, erbjuder sovplats till resande romer, matar de hemlösa och står öppen för mig när jag inte orkar bära skiten själv, berättade hon i Sveriges Radio.

Att många kyrkor öppnade sina dörrar märktes tydligt hösten 2015. En forskningsrapport av

Svenska kyrkan visar att hela 80 procent av dess församlingar engagerade sig för flyktingarna.

ÄVEN MÅNGA moskéer slog upp sina dörrar, däribland Stockholms Moské på Södermalm som tillsammans med Katarina församling härbärgerade över 4 000 transitflyktingar. Jalal Darir, ordförande för moskén, beskriver hur hans tro uppmanar honom att hjälpa de utsatta folken på flykt.

– Det spelar inte någon roll vilken tro man har. Vi behöver inte fråga om religion. 2015 sov det till exempel shiter, suniter, kristna och muslimer på våra golv. Vi var med och gav en ny bild till de som kom hit: att här i Sverige kan vi leva tillsammans och göra mycket bra saker tillsammans. Som muslim är jag skyldig att hjälpa, att öppna våra lokaler och göra det jag kan, till exempel hjälpa till praktiskt och språkmässigt, berättar Jalal Darir för Fredsnytt.

Kerstin Bergeå

Icke våld fortfarande mer effektivt

●●● Stellan Vinthagen är professor inriktad på ickevåld och motstånd vid Göteborgs universitet. I januari talade han på Internationella Idea i Stockholm.

Enligt hans material ökade chansen till framgång för ickevåldskampanjer från 1950-talet till början av 2000-talet, från omkring 40 procent till cirka 70 procent. Samtidigt har chansen till

framgång för väpnade kampanjer minskat, från drygt 40 procent till omkring 15 procent. Så man kan med rätta säga att ickevåldskampanjen varit mer effektiv.

Men de senaste åren har andelen framgångsrika ickevåldskampanjer minskat. Eventuellt för att regimer världen över har hittat på allt mer förslagna motmedel.

Jöran Lindeberg

Kristna kampanjer

●●● Över 60 000 människor skrev under Sveriges Kristna Råds #juluppropet för en human flyktingpolitik.

Samtidigt är Katarinauppropet – Ja till human flyktingpolitik och nej till svensk vapenexport – öppet fram till kyrkovalen i september att skriva under på www.katarinauppropet.se.

Jöran Lindeberg

Flera av Kristna Fredsrörelsens ickevåldstränare har deltagit i att ge idéer till civilkurageutbildningarna.

”Civilkurage är en del av rörelsens själ”

I ett hårdnande samhällsklimat uppstår fler situationer i vardagen där ditt mod och övertygelse om allas lika värde ställs på sin spets.

På en kursgård vid Mälarens strand i södra Stockholm har en grupp ickevåldstränare träffats för att utveckla sina kunskaper i ickevåld. Sandra Eriksson, programsekreterare på Kristna Fredsrörelsens kansli, gör ett inspel för att testa idéer och få tränarnas återkoppling. I samarbete med studieförbundet Bilda nu tar hon fram ett utbildningskoncept inom civilkurage.

Sandra Eriksson har lång erfarenhet av att försvara både sig själv och andra.

– Jag har varit aktiv inom den antirasistiska rörelsen under många år, bland annat är jag aktiv i nätverket Linje 17 mot Rasism. Och så har jag gett kurser i feministiskt självförsvar, säger hon.

På kansliet arbetar hon huvudsakligen med programmet för skydd av människorättsförsvarare i Latinamerika. Hon ser många likheter mellan att utbilda fredsobservatörer och att utveckla kurser i civilkurage.

– Det handlar om att försvara mänskliga rättigheter. Att våga agera och att hantera risker på ett smart sätt. Jag brukar alltid påminna om att vi antirasister och feminister i grunden är människorättsförsvarare, säger hon.

PÅ KRISTNA Fredsrörelsens kansli på Ekumeniska Centret i Alvik i Stockholm förklarar generalsekreteraren Lotta Sjöström Becker bakgrunden till satsningen på civilkurageutbildningar.

– De senaste åren har utvecklingen gått åt fel håll i många avseenden. När regeringen menar att upprustning och militära reaktioner ska öka säkerheten, extremhö-

gern kliver fram ur skuggorna och näthatet kväver yttrandefriheten måste vi som ekumenisk fredsrörelse stå upp mot våldet, säger Lotta Sjöström Becker.

JESUS, MAHATMA Gandhi, Martin Luther King och Rosa Parks. Att våga stå upp för det som är rätt trots risker. Erfarenheterna från våldsamma konflikter i Nordafrika och Latinamerika. Kristna Fredsrörelsen har många ingångar till civilkurage. När Kristna Fredsrörelsen bildades 1919, genom att 875 personer bröt sig ur Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, var det för att fokusera mer på vapenvägrarfrågor och vända sig till kyrkorna.

– Att utsätta sig själv är med andra ord intimt kopplat till rörelsens själ. Att vägra bära vapen kunde då resultera i fängelse, säger Lotta Sjöström Becker.

Jöran Lindeberg

FAKTA

Kristna Fredsrörelsen utvecklar ett utbildningskoncept i samarbete med Bilda. Vet du någon som kan vara intresserad så ring 08-453 68 79 eller mejla sandra.eriksson@krf.se.

● Recensioner

Med befrielseologisk utgångspunkt

BOK. *Mystik och Politik* heter den nya boken av Spalde och Strindlund. Med befrielseologisk utgångspunkt utmanar de båda författarna uppdelningen mellan andlighet och politik inom kristendomen. Utifrån egna erfarenheter varvas gräsrotsengagemang med teologiska reflektioner. Boken visar hur kristendomen kan förena gudsförtröstan med engagemang för rättvisa.

Natanael Sällqvist

Om förtryck, motstånd och självkänsla

FILM I *Sameblod* av Amanda Kernell skildrar Elle Marjas flykt från hembygden i Lappland till Uppsala i söder, skriver Svenska Dagbladet. Filmen utspelar sig på 1930-talet, då skallar mättes och personer från olika etniska grupper skulle hållas åtskilda. Det är en berättelse om förtryck, motstånd och självkänsla.

Jöran Lindeberg

Våld eller inte mot nazister?

DOKUMENTÄR I *Antifascister* skildras bland annat hur Nordiska Motståndsrörelsen (NMR) december 2013 attackerade en demonstration i Kärrtorp i Stockholm. Tittaren får följa flera personer som arbetar på olika sätt mot rasism och fascism. Filmmakarna driver ingen uppbar linje – kommentarerna och analyserna görs av de olika aktivisterna och debattörerna. Med det sagt framträder vissa ståndpunkter mer än andra. Trots de invändningar mot att använda våld som görs får man intrycket av att de som förespråkar mer handfasta metoder får sista ordet. **Sandra Eriksson**

Ett sörjbart liv

Vilka liv anses sörjbara och vilka inte, frågar sig Anna Vigdis Gustavsson i efterspelet på terrorattacken i Stockholm.

Den amerikanska filosofen Judith Butler diskuterar erkännande av liv utifrån att detta är likställt med erkännande av mänsklig sörjbarhet. Om ett liv inte har erkänts eller sörjts är inte detta liv värdefullt. I relation till detta ligger även skilda ramar för vilka liv som är värdefulla utifrån vad som är nära och långt bort. Det vill säga att det är genom affektiva betingelser som vi skapar en sörjbarhet och därmed kan skilja sörjbarheten för en närstående eller en främmande människa i ett krigshärjat land. Butler lyfter med detta problematiken med att alla inte ses som sörjbara.

I TERRORATTENTATET som skedde i Stockholm 7/4–17 såg vi hur en diskussion om vilka liv som är sörjbara förändras. Kort efter attentatet startades många initiativ där öppenhet, tolerans och omtanke var ledorden. Medmänniskor, politiker och organisationer fördömde terrorismen – inte en grupp människor eller religion. Manifestationer genomfördes runt om i landet och enbart i Stockholm samlades 20 000 personer. Men kort efter attentatet kom uppgifter som visade att attentatsmannen fått sin asylsökkan avslagen och befann sig utan tillstånd i landet. Varpå debatten och politiker började diskutera strategier för att påskynda utvisningsprocesser och ta hårdare grepp mot papperslösa i landet. En ensam persons gärning påver-

Efter lastbilsattacken dominerade budskap om kärlek och öppenhet Stockholms gator, som här vid Ählnäs.

Foto: Jöran Lindeberg

kade synen på en hel grupps syn för erkända sörjbara liv.

Men många var beslutna att dådet inte skulle få göra en viss grupps utsatthet till osörjbar och omänsklig. Detta manifesterades med konstnärliga uttryck i form av kreativ aktivism. Blommor smyckade gatorna och framförallt kärleksbud om öppenhet fördes fram.

● FAKTA

Facebookforumet Streetgäris har planer på att tillverka pins som en person som tillhör gruppen kan bära för att visa att man står upp för människors lika värde. Läs mer på [facebook.com/StreetGaris](https://www.facebook.com/StreetGaris)

UTÖVER DET SOM skedde i samband med attentatet ser vi dagligen initiativ till att förbättra och erkänna människor. I Stockholms tunnelbana sitter klistermärken som ger instruktioner för hur någon som bevitnar rasism ska hantera situationen. Facebookforumet Streetgäris är ett annat exempel. Dessa initiativ är bara några få exempel på hur enkla konstnärliga eller kulturella uttryck kan verka för människor som inte uppfattas tillhöra de givna ramarna för vilka som anses ha sörjbart liv på grund av asylprocess eller rasism.

Anna Vigdis Gustavsson

Statyn "Fearless girl" utmanar "Charging Bull" på Wall Street i New York City. Flickan placerades ut på internationella kvinnodagen den 8 mars i år som en påminnelse om hur få kvinnor det finns på högre positioner i finansvärlden.

Civilkurage ger samhället motståndskraft

Civilkurage tar sin början i den enskilda människans mod och övertygelse. Men för att bygga ett samhälle som står emot hat och likgiltighet krävs också positiva gemenskaper och att vi vågar se våra egna roller.

Civilkurage för mig är att stå upp för de som är rätt, allas lika värde, i situationer där man inte är så bekväm, där det kan kosta något.

Katharina Stark, en av Kristna Fredsrörelsens ickevåldstränare, är på vidareutbildning med tränarnätverket. Till vardags arbetar hon på Migrationsverket i Stockholm.

Den första gången som hon minns att hon själv visade civilkurage var i tunnelbanan i Berlin. Hon och hennes syster stod på perrongen när de såg hur en man var hotfull mot en kvinna, som dessutom hade ett barn med sig.

– Han var väldigt aggressiv, minns Katharina Stark.

De bestämde sig för att göra något.

– Vi började med att stirra ner honom. Han märkte det och började röra sig bort. Vi följde efter och han blev väldigt nervös.

Strax avvek mannen från platsen. Efteråt var Katharina Stark å ena sidan glad över att ha gjort en insats, å andra sidan frustrerad över att inte ha gjort mer för kvinnan på perrongen.

Katharina Stark och hennes syster stirrade ner en aggressiv man som var hotfull mot en kvinna i tunnelbanan i Berlin.

→ – Jag hade egentligen önskat att vi gått fram, och stöttat mer aktivt.

Men hon tycker ändå att det viktiga var att ha agerat, inte hurvida det var ett perfekt ingripande eller inte.

– Det var första gången som jag kommer ihåg att jag kände att jag kunde göra något, säger Katharina Stark.

TRÅKIGT NOG är inte alla som Katharina Stark. Många undviker faktiskt in i det längsta att stå upp för andra. Det visar bland annat ett klassiskt experiment som psykologiprofessorn Stanley Milgram utformade i början av 1960-talet.

HAN BÖRjade MED att annonsera efter deltagare till i ett experiment om inläring. Väl på plats fick de veta att de skulle ställa frågor till en person i ett annat rum, och om personen ifråga svarade fel skulle de ge vederbörande en elchock. Spänningen höjdes efter varje felaktigt svar. Personerna kunde se på en skala hur de gradvis höjde från lätta till skadliga nivåer. Maxnivån 450 volt var märkt "XXX". I det andra rummet hörde de sin student skrika av smärta och bönfälla dem att bryta. Men en barsk vetenskapsman i samma rum uppmanade dem enträget att fortsätta. Majoriteten gav i slutändan dödliga elchocker. Trodde de i alla fall. I själva verket var personen i rummet bredvid en medarbetare till Stanley Milgram

som spelade en roll. Några elchocker utdelades aldrig.

Resultatet: Två tredjedelar av försökspersonerna fortsatte experimentet upp till maxnivå. Hade de rest sig upp och gått hade konsekvenserna för dem personligen egentligen varit försumbara. Tilltron till auktoriteter och en vilja att vara till lags fick dem att fortsätta.

Nu kanske någon tänker att Sverige 2017 är ett annat, mer kritiskt och upplöst samhälle än 1960-talets USA. Nedslående nog har varianter på Stanley Milgrams experiment upprepats flera gånger

även i modern tid, med liknande resultat. De måste dock avbrytas mycket tidigare då modern forskningsetik inte tillåter att pressa folk att tro att de torterar andra människor.

Vilka är då de som säger ifrån först i den här typen av experiment? Det är inte i första hand de som normalt uppfattas som snälla eller trevliga. Tvärtom visar ett annat experiment, publicerat i Journal of Personality, att dessa personer i sin iver att vara till lags är lätta att manipulera. För personer som uppfattas som lite kantiga och svåra är förhållandet det motsatta. Forskarna identifierade en grupp personer som bäst på att vägra destruktiva order: kvinnor som tidigare deltagit i politisk aktivism som till exempel strejker eller fabriksöckupationer.

"OM DETTA SKULLE spåra ur fullständigt – är vi redo då?"

Författaren och teologen Joel Halldorf ställer denna fråga i en artikel publicerad i Expressen, mot bakgrund av Donald Trumps valseger i USA. Icke, svarar Joel Halldorf själv. Problemet är att västerlandet enbart utgått från individer i sitt försök att skapa ett motståndskraftigt samhälle. Men när vi försätter att se

Deltagarna i Milgrams experiment lurades att tro att de gav elektriska stötar genom att trycka på knapparna på den här lådan.

» Två tredjedelar av försökspersonerna fortsatt experimentet upp till maxnivå.

Under hösten 2015 erbjöd frivilliga på Malmö Central mat och hjälp med tågbiljetter till asylsökande. På sina västar skrev de vilka språk de talade.

hur ofta individer misslyckas att stå upp för andras mänskliga rättigheter borde strategin vara en annan, menar han. ”Den enda möjligheten att stå emot ett destruktivt system är därför att vara del av en annan gemenskap. En god gemenskap, med människor som bekänner sig till goda moraliska ideal”, skriver Joel Halldorf, och tar som exempel föreningar, studiecirklar och församlingar.

EN ANNAN PERSON som funderat i liknade banor är Robert Egnell, chefredaktör för nättidningen Mänsklig Säkerhet och professor vid Försvarshögskolan. Han uppmanar i en text i Mänsklig Säkerhet läsarna till att ”göra 2017 till den positiva aktivismens år då vi står emot den populistiska vågen och istället sprider öppenhet, jämställdhet, tolerans, kunskap och yttrandefrihet”. Som exempel anger han det fantastiska engagemanget under flyktingvågen 2015, och Facebookgruppen #jagärhär som motarbetar näthat genom att samordna inlägg i sociala medier till försvar av allas lika värde.

– Det handlar inte bara om din egen förmåga, utan också om vem du är i ditt sammanhang.

Sandra Eriksson arbetar på Kristna Fredsrörelsens kansli och ansvarar för arbetet med civilkurageutbildningar. Hon önskar särskilt att personer från grupper som på olika sätt åtnjuter privilegier i samhället skulle kliva fram mer.

– Min erfarenhet är att en man som till exempel sätter ner foten mot sexuella trakasserier på sin arbetsplats löper mindre risk att drabbas av tråkningar än en kvinna som gör samma sak.

FRÅGAN OM GRUPPTILLHÖRIGHET handlar inte bara om huruvida den som ingriper kan anses tillhöra en över- eller underordnad grupp. En annan viktig faktor är i vilken grad denne delar grupptillhörighet med förövaren.

– Förövare kan försöka avfärda den som ingriper genom att säga att personen talar i egen sak. Om ingriparen uppenbarligen inte gör det så faller dessa försök pladask, säger Sandra Eriksson.

SLUTLIGEN HANDLAR DET om risk. Ju mer status en ingripare har i sammanhanget, desto mindre risk att denne i sin tur blir offer.

– Jag drömmer om att se fler män, vita och höginkomsttagare ta sitt ansvar. Både i vardagssituationer och för att skapa positiva gemenskaper i samhället. Båda nivåerna behövs för att skapa ett motståndskraftigt samhälle, säger Sandra Eriksson.

Jöran Lindeberg

● FAKTA

Civilkurage är mod att stå för sin åsikt, även om det innebär en personlig risk. Den som har civilkurage har ofta också modet att ingripa när någon blir utsatt och behöver hjälp.

Källa: vagenuturhatet.se

Motståndskraft betyder förmågan att inte låta sig påverkas av något negativt. Inom utvecklingsammanhang syftar det närbesläktade ordet resiliens på återhämtnings-, anpassnings- och förändringsförmåga hos människor och samhällen som utsätts för kriser och/eller katastrofer.

Källa: Sida

"Att ingripa ska sätta sig i kroppsminnet"

Inom Kristna Fredsrörelsen finns många med lång erfarenhet av att både ingripa själva och lära ut. Sandra Eriksson satte sig med kollegorna Sara Rooth och Kerstin Bergeå för att under en lunch på stan diskutera ingripanden

KERSTIN: "Handlingsberedskap" – bra ord!

JAG (SANDRA): För mig står det för att träna sig på att ingripa både mentalt och fysiskt genom rollspel.

SARA: Jo, så är det ju. Jag har nog bara inte använt det ordet.

KERSTIN: Ja, att våga ingripa handlar ju om att träna. Träna, träna, träna! Rosa Parks övade också: "så här ska jag sitta på bussen", "så här ska vägra att kliva av", "så här svarar jag" och så vidare. När vi tränar på ingripanden i vardagen så är det bra om vi kommer så nära verkligheten som möjligt. Ju närmre desto troligare är det att du faktiskt använder dig av det.

JAG: Öva på scenariot du varit i. Det ska sätta sig i kroppsminnet.

KERSTIN: Just det – prata inte, visa!

Till Saras och min egen stora förvåning reser sig plötsligt Kerstin och slänger iväg en stol och ger sig på mig verbalt.

KERSTIN (andfådd): "Cafét" kallar jag det här rollspelet!

Sara och jag bara gappar. Vi som har gett kurser i både ickevåld och feministiskt självförsvar i många, många år har helt kommit av oss. Vi skrattar. Och börjar genast prata igen om vad det kan väcka för känslor när en inte in-

Foto: Kristna Fredsrörelsen

Sara Rooth och Kerstin Bergeå.

griper trots att en hade velat det.

SARA: Gör du den här övningen på dina kurser, Kerstin?

KERSTIN: Ja, men först efter att vi övat på ingripanden en hel dag. De som inte ingriper känner sig ofta otillräckliga. Då är det viktigt att förklara att det faktiskt är svårare att reagera ju längre bort du är rent fysiskt ifrån det som sker. Om du inte tidigare tränat på att ingripa i situationer så är det också svårare att ingripa då det sker i din närhet.

JAG: Kerstin, du har jobbat med ickevåldsutbildning i åtta år nu på Kristna Fredsrörelsen. Vad är det viktigaste du har lärt dig om ickevåldsligt ingripande under den tiden?

KERSTIN: Ja ... att vara kreativ, att stärka varandra, att det är någonting vi övar.

JAG: Har du något exempel i ditt eget liv från en situation där du ingrep och använde något du hade lärt dig om ickevåld?

KERSTIN: Min specialitet är stödjande-ingripanden mer än att konfrontera. Det vill säga att jag går in och stödjer den som har blivit utsatt.

Vi funderar vidare. Ytterst så rustar civilkuragets tanke oss för vardagen och påminner oss om det samhälle vi vill ha.

Vi konstaterar att vi tror på förändring. Vill du vara med? Tveka inte att höra av dig.

Sandra Eriksson

FAKTA

Brian Palmers definition av civilkurage:

Civilkurage är villighet att hjälpa eller skydda personer som inte tillhör ens egen familj eller vänner, eller att försvara en viktig princip. Det är ett altruistiskt mod som gynnar människor som inte nödvändigtvis återgäldar tjänsten.

● FAKTA

Helena Johansson

Ålder: 39

Bor: Blackeberg i Stockholm

Sysselsättning: Gruppchef på Unionen Stockholm

Fritidsintressen: "Svår fråga, mina intressen är att engagera mig i ideella organisationer som Kristna Fredsrörelsen".

Erfarenheter: Bland annat från Ekumeniska följeslagarprogrammet som skickar observatörer till Israel och Palestina på tremånadersuppdrag. Representerar sedan tidigare Kristna Fredsrörelsen i programmets styrgrupp. Läs mer på foljeslagarprogrammet.se

/// Helena Johansson

Nytt steg på ickevåldets stig

Helena Johanssons första konkreta upplevelse av ickevåldets kraft var som följeslagare i Israel och Palestina. Idén om att bli följeslagare hade funnits i bakhuvudet under flera år. Dessutom kände hon till regionen efter att ha bott på kibbutz i 20-årsåldern.

Tillbaka i Sverige sökte hon vidare efter mer ickevåld.

– Jag hittade då Kristna Fredsrörelsens utbildning inom kreativ aktivism. Jag har alltid sett mig själv som okreativ, så jag ville utmana mig själv.

Hon hade tidigare imponerats av olika uttryck som används av aktivister i Israel och Palestina. Syftet går utöver att hitta nya sätt att skapa uppmärksamhet för en fråga.

– Kreativ aktivism kan vara ett

sätt att visa den värld en vill se redan på vägen dit.

Av en liknande anledning fastnade hon för just Kristna Fredsrörelsen.

– Skillnaden mot andra fredsrörelser är just betoningen på ickevåld, att ge människor verktyg att kunna leva som man lär.

Kursen kreativ aktivism gav mersmak och hon anmälde sig direkt till kursen för ickevåldstränare. Sedan blev hon invald i styrelsen. På årsmötet i april i år valdes hon till ordförande.

ATT BESTÄMMA SIG tog lång tid. Helena Johansson är nybliven förälder och tvivlade på om tiden skulle räcka till för att göra ett bra jobb.

Nu i juni är det uppstartsmöte för styrelsen, efter det konstituerande möte som hölls i anslutning till årsmötet.

”
Skillnaden mot andra fredsrörelser är just betoningen på ickevåld.

– Vi kommer bland annat att ha en punkt för omvärldsanalys tillsammans med generalsekreteraren. Det är också fortfarande en ganska ny styrelse efter att många ledamöter byttes ut förra året, så vi fortsätter att leta bästa möjliga sätt att arbeta på.

EN ANNAN FRÅGA är 100-årsjubileet 2019 som rycker allt närmare. Idéarbetet är redan i gång, och Helena Johansson understryker att medlemmar som har uppslag på hur detta kan firas och uppmärksammas på andra sätt är mer än välkomna att kontakta styrelsen, närmare bestämt Karl-Johan Rahm.

– Jag vill överhuvudtaget uppmana medlemmar att kontakta styrelsen med synpunkter och idéer, säger Helena Johansson.

Jöran Lindeberg

● Colombia

”Så långt som gud ger oss kraft”

Att försvara mänskliga rättigheter i Colombia har ofta ett högt pris i form av både hot och att tvingas försaka sin familj. Elizabeth Álvarez hämtar styrka i viljan att försvara territoriet och det traditionella fisket.

Bajo Cauca i regionen Antioquia har länge varit föremål för olika illegala gruppers intressen. Den illegala gruvverksamheten är utbredd och historiskt sett har regionen kontrollerats av paramilitära styrkor.

Elizabeth Álvarez är sekreterare för fiskarföreningen Asopesca i kommunen Caucaasia. Organisationen ingår i paraplyorganisationen El Movimiento Ríos Vivos Antioquia och för en kamp mot vattendammen Hidroituango som är under konstruktion i närområdet. Projektet drivs av företaget EPM, som ägs av Medellíns stadsförvaltning.

– Vi gick med i denna kamp för att fiskarna i Caucaasia inte har tagits i beaktande. EPM säger att vi inte är påverkade av projektet men vi har påverkats sedan projektets början. Floden är sedimenterad, det kommer en massa lera och det har varit mycket fisk som har dött, berättar Elizabeth Álvarez.

HON HAR VARIT engagerad i Asopesca i fem år, och har betalat ett pris. Hon berättar bland annat om stigmatiseringen hon får uppleva som social ledare, att hon och föreningen ses om en del av gerillan.

– Men det säger de aldrig ansikte mot ansikte.

● FAKTA

- El Movimiento Ríos Vivos Antioquia är en organisation som kämpar för att försvara medlemmarnas territorium.
- Hidroituango började byggas 2009 och är Colombias hittills största vattenkraftsprojekt.
- Projektet har mött hård kritik från miljö- och människorättsorganisationer.
- Kristna Fredsrörelsen medföljer Ríos Vivos sedan 2015.

Foto: Katerin Delgado Franco, Ríos Vivos

Elizabeth Álvarez engagemang har kostat henne både i form av stigmatisering och att tvingas vara borta från sina barn.

Att vara engagerad i rörelsen innebär även att Elizabeth får mindre tid för sina barn, och de beklagar sig över att hon ägnar mer tid åt föreningen än åt dem.

– Men jag säger till dem att det är för att de ska ha något kvar som de kan leva av.

Elizabeth Álvarez upplevde ett lyft när Asopesca för lite mer än ett år sedan blev en del av Ríos Vivos och att föreningen därmed vågade ta ett steg ut och göra sin röst hörd. Vid tiden för intervjun har de genomfört en marsch i protest mot vattenkraftverket.

– Vi har lärt oss mycket, framför allt att försvara våra rättigheter. För innan såg vi inte att vi hade ett värde, fisket höll på att ta

slut men vi var tysta och lät det nästan dö ut. Men saker har förändrats, se marschen som vi gjorde idag! Jag trodde inte att den skulle bli av men vi gjorde det, vi visade oss som förening och vi visade för folket i Caucaasia att vi har stöd i kampen för våra rättigheter, säger hon.

ÄVEN OM KAMPEN är hård menar Elizabeth att den ger mycket tillbaka.

– Vi är fiskare, det är arvet vi fått från våra förfäder. Vi kämpar för att ta oss framåt, för vi vill inte att vårt yrke dör ut. Vi försätter kampen så långt som gud ger oss kraft att ta oss framåt.

Julia Fyr

Foto: Jöran Lindeberg

Under sitt besök passade Maglaha Hamma Ayna och Salamu Mohamed Nafe Ali på att själva delta i Kristna Fredsrörelsens vykortskampanj för Västsaharas rätt till självbestämmande.

● Västsahara

De arbetar för ett fritt Västsahara

Icke-våldsaktivister från partnerorganisationen Nova var på utbildning i Sverige och passade på att själva dela ut Kristna Fredsrörelsens vykort om Västsaharas rätt till självbestämmande utanför utrikesdepartamentet.

För Maglaha Hamma Ayna, Mohamed (fingerat namn på grund av säkerhetsskäl) och Salamu Mohamed Nafe Ali är det en självklarhet att arbeta för ett fritt Västsahara.

– Det har varit något naturligt eftersom vi föddes i området där kampen pågår, säger Salamu Mohamed Nafe Ali.

GENOM ORGANISATIONEN NOVA arbetar de sedan 2012 med att skapa medvetenhet och dialog kring frågan om ett fritt Västsahara. Under sin vistelse i Stockholm har de själva deltagit i Kristna Fredsrörelsens

”
Sverige kunde ha haft en större roll om det hade erkänt Västsahara.

vykortskampanj för att Sverige ska driva frågan om Västsaharas rätt till självbestämmande i FN:s säkerhetsråd.

– Vi stod själva utanför UD och delade ut vykort och är glada över att höra att vykortet gått ut till alla Kristna Fredsrörelsens 1000 medlemmar, jag tycker personligen att det är fantastiskt att Kristna Fredsrörelsen gör detta, säger Salamu Mohamed Nafe Ali.

UNDER VECKAN HAR NOVA-teamet deltagit i en workshop i systemanalys.

– Vi har lärt oss mer om analys och planering, att ta ett steg tillbaka och se vilka hål det finns i det som NOVA gör. Jag blev också varse om allt det som NOVA faktiskt redan gör, en massa arbete. Workshopen har gett oss möjligheten att tänka mer effektivt och strategisk och vi fick lära oss RPP (Reflecting on Peace Practice), ett väldigt

intressant verktyg som vi använde för att planera framtida aktiviteter, säger Maglaha Hamma Ayna.

När Sverige kommer på tal går det att ana en besvikelse hos de församlade:

– Sverige kunde ha haft en större roll om det hade erkänt Västsahara, säger Maglaha Hamma Ayna.

Samtidigt tror hon på Sveriges roll som medlem av FN:s säkerhetsråd.

Vad är det som ger deltagarna hopp just nu?

– Det som ger hopp är att det fortfarande finns fria röster som uppmanar till rättvisa och att vårt folk fortfarande kämpar med icke-våldsliga metoder, säger Salamu Mohamed Nafe Alia.

Andra hoppfulla saker är att det är nya medlemmar, däribland Sverige, i FN:s säkerhetsråd som förhoppningsvis kan verka för en lösning av Västsaharafrågan.

Sara Rooth

Under manifestationen gestaltade deltagarna både ett ingripande mot svensk vapenexport och hur flyktingar fick hjälp och mat.

Foto: Jöran Lindeberg

● Kampanj

Kreativ manifestation mot vapenexport

Under rörelsehelgen i Uppsala den 21-23 april genomförde deltagarna en manifestation under parollen: Nej till svensk vapenexport, Ja till human flyktingpolitik.

Manifestation gjordes som ett stumt skådespel där deltagarna iscensatte ett förlopp där ickevåldsaktivister först avbröt en pågående vapenförsäljning, och sedan välkomnade en kvinna på flykt med kaffe och kakor. Andra deltagare delade ut flygblad och talade med förbipasserande.

– Flera personer stannade och pratade med stort engagemang om hur de höll med om kampanjens buskap. Att fler/mer vapen skulle kunna leda till en fredligare värld och minska antalet personer som tvingas på flykt är ett argument som har dåligt med

stöd i verkligheten, säger Minna Fredriksson från styrelsen.

Syftet med skådespelet var att skapa nyfikenhet hos allmänheten, berättar Anna Rehnberg från Uppsala lokalgrupp.

– Att visa på att vapentillverkning hänger ihop med flykting-

strömmar känns angeläget. Vi ville på något vis gestalta att vi kan säga nej till svensk vapenexport och öppna våra gränser för människor som flyr från krig och förtryck. Att väcka tankar och bjuda in till samtal kan ju göras på många sätt.

Jöran Lindeberg

Martin fick Martin Luther King-priset

●●● Journalisten Martin Schibbye fick Martin Luther King-priset för sitt arbete med medborgarfinansierade Blank Spot Project, en digital plattform för att förmedla de berättelser som ingen annan rapporterar om. Martin Schibbye greps tillsammans med kollegan Johan Persson i Ogadenprovinsen i Etiopien i juli 2011 under en reportageresa. De släpptes först i september 2012.

– Martin Schibbye är en värdig pristagare, bland annat för att han i sin journalistiska gärning riskerar sin egen säkerhet för att ge röst åt dem som sällan hörs i medierna, säger Lotta Sjöström Becker.

Martin Luther King-priset delas ut sedan 2005 av Kristna Fredsrörelsen, Equmeniakyrkan och Sveriges kristna råd.

Jöran Lindeberg

Kräver garantier mot kärnvapen

● ● ● Den 11–29 september genomför Försvarsmakten jätteövningen Aurora 17 – den största i sitt slag på över 20 år med över 19 000 deltagare. Omkring 40 andra myndigheter deltar också. Soldater från Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Litauen, Norge och USA kommer att vara på plats. Mycket kan sägas om detta. Bland annat finns inga garantier för att kärnvapenmakterna inte för in kärnvapen i Sverige.

– Till skillnad från till exempel Finland finns ingen lag som förbjuder detta. Kristna Fredsrörelsen kräver att en sådan stiftas, säger generalsekreterare Lotta Sjöström Becker.

Så kan civilsamhället bidra till fred med Ryssland

● ● ● Författaren och professorn Lars Ingelstam kom nyligen ut med boken Grannlaga - om hur civilsamhället kan skapa fredliga kontakter mellan Sverige och Ryssland.

● Läs mer och beställ den på krf.se/publikationer

Foto: Jöran Lindeberg

Stå värd för rörelsehelgen 2018

● ● ● Vid årsmötet i Uppsala i april beslöts att nästa rörelsehelg med årsmöte ska hållas den till 20–22 april 2018. Platsen lämnades öppet.

● Vill du och din lokalgrupp stå värdar så kontakta styrelsen på styrelsen@krf.se

● ● ● Gästkrönika Margareta Ingelstam

En envis tro på fredskultur

Hur kan vi arbeta med att förändra en krigskultur till en fredskultur? I en krigszon under krigstid? Det blev från allra första början en viktig fråga för Centrum för fred, ickevåld och mänskliga rättigheter i Osijek, Kroatien, på gränsen till Serbien. Centret bildades 1992 – samma år som ”slaget om Osijek” hade avslutats. Men kriget fortsatte i regionen.

Centret började tidigt med att försöka möta människors behov. Ett intensivt arbete med mänskliga rättigheter – till exempel juridisk hjälp med pass, arbete och bostäder för den serbiska befolkningen. Försoningsarbete över etniska och geografiska gränser. Utbildningar och workshops på olika nivåer, med särskild inriktning på lärare. Dessa kunde i sin tur lära ut ickevåld och konflikthantering i skolorna, hur man kan bearbeta enklare former av post-traumatisk stress och möta ”den andra” med tolerans och respekt. Opinionsbildning och mycket, mycket mer.

Men det här arbetet ledde också till att flera av centrets medlemmar förföljdes i medierna och mordhotades av forna krigsherrar som tagit plats i kommunens ledning. Detta ställde hela tiden nya krav på medlemmarna själva. Ett huvudfokus för Fredscentret blev därför ”empowerment”, att fördjupa insikter och utveckla nödvändiga förmågor och drivkrafter: Medkänsla med dem som drabbas. Vision och strategi för att kunna tro på att förändring är möjlig. Fantasi för nya lösningar. Humor och glädje för avspänning. Energi att ta nästa steg. Civillkurage.

Deras envisa tro på en fredskultur visade sig starkare än trakasserier, hot och förakt. Efter sju år var Fredscentret redo att satsa på ett regionalt mångmiljonprojekt ”Building a Democratic Society based on a Culture of Nonviolence”, med medel från EU. Katarina Kruhonja, läkare, som var Centrets ledare under många år, har fått flera pris, bland annat Kristna Fredsrörelsens Ickevåldspris och Right Livelihoods Alternativa Nobelpris (1998).

Margareta Ingelstam

Tidigare generalsekreterare och ordförande i Kristna Fredsrörelsen

B

Ge bort en skyddsängel

Alla kan behöva en skyddsängel ibland. Särskilt de människor som **Kristna Fredsrörelsen** arbetar med.

Ge bort en skyddsängel till någon du tycker om. Då är du bland annat med och bidrar till arbetet med skydd av människorättsförsvarare i Mexiko, Guatemala och Colombia.

Ängeln
kostar 100 kr

Beställ på krf.se
eller ring 08-453 68 45

Bli medlem!

Hjälp oss förverkliga vår målsättning om fred och rättvisa!

**KRISTNA
FREDS**
RÖRELSEN

Ge en gåva!

Alla bidrag behövs! Din gåva går direkt till våra fredsprojekt.